

MAMY! PRAWA!

... DO ŚWIADCZEŃ

Po porodzie przysługuje Tobie prawo do wielu świadczeń. Część z nich przysługuje Tobie z tytułu ubezpieczenia, z innych możesz korzystać jako osoba nieubezpieczona.

Najważniejsze świadczenia po porodzie:

- Urlop i zasiłek macierzyński
- Świadczenie rodzicielskie
- Urlop rodzicielski
- Urlop wychowawczy
- Zasiłek opiekuńczy

www.fundacjamatecznik.pl
www.facebook.com/FundacjaMatecznik
kontakt@fundacjamatecznik.pl

URLOP MACIERZYŃSKI

- Przysługuje pracownicy zatrudnionej na umowę o pracę – otrzymuje ona wtedy zasiłek macierzyński.
- Przysługuje z mocy prawa – nie trzeba składać żadnego wniosku.
- Wynosi 20 tygodni przy urodzeniu 1 dziecka (więcej przy większej liczbie), z czego **14 tygodni kobieta musi wykorzystać** (resztę może ojciec dziecka).
- Istnieje możliwość wykorzystania 6 tygodni urlopu macierzyńskiego przed porodem.
- Podstawa wymiaru zasiłku jest liczona jako średnia wynagrodzeń za ostatnie 12 miesięcy u obecnego pracodawcy (będzie to często ta sama podstawa, co do wyliczenia wynagrodzenia na L4), a zasiłek wynosi 100% tej podstawy.
- Jeśli chcesz bezpośrednio po urlopie macierzyńskim wykorzystać urlop rodzicielski (i otrzymywać zasiłek w wysokości 80% wynagrodzenia przez cały okres korzystania z płatnych urlopów) musisz złożyć wniosek do 21 dni po porodzie, inaczej stracisz tę możliwość.
- **Możesz pracować** na umowę zlecenie i o dzieło. Nie możesz wykonywać umowy o pracę.

Prawo do zasiłku macierzyńskiego

W przypadku **własnej działalności gospodarczej** kobiecie przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego. Może ona kontynuować prowadzenie własnej działalności po urodzeniu dziecka.

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

- Prawo do zasiłku, tzw. „kosiniakowe”, przysługuje osobie nieubezpieczonej, a także studentkom, ojcom (gdy matka umiera lub porzuca dziecko), rodzicom zastępczym lub osobie, która przysposobiła dziecko.
- Wynosi 1.000 zł i jest wypłacane przez okres 52 tygodni (w przypadku 1 dziecka).

URLOP RODZICIELSKI

- Wynosi 32 tygodnie przy 1 dziecku (34 przy większej liczbie).
- Wykorzystany może być jednorazowo lub w częściach do roku, w którym dziecko kończy 6 lat.
- Z urlopu mogą korzystać oboje rodzice jednocześnie.
- Wniosek o udzielenie urlopu rodzicielskiego może być złożony dwójako:
- **Pierwszym sposobem** jest złożenie przez pracownicę lub pracownika wniosku o udzielenie urlopu rodzicielskiego lub jego części na co najmniej 21 dni przed planowanym rozpoczęciem urlopu. Wtedy zasiłek macierzyński będzie wynosił: 100 % podstawy wymiaru zasiłku za okres urlopu macierzyńskiego (20 tygodni), 100% za 6 tygodni urlopu rodzicielskiego oraz 60% podstawy wymiaru zasiłku za pozostały okres urlopu rodzicielskiego, tj. za 26 tygodni.
- **Drugim sposobem** jest, opisane wyżej, złożenie przez pracownicę wniosku nie później niż 21 dni po porodzie. Wówczas może ona wybrać, czy chce pobierać 100% wynagrodzenia przez pierwsze 26 tygodni i 60% przez kolejne, czy 80% przez całe 52 tygodnie.
- **Możesz pracować** – na umowę zlecenie, o dzieło, kontynuować własną działalność gospodarczą, a nawet podjąć umowę o pracę u swojego pracodawcy (w wymiarze maksymalnie ½ etatu – urlopu zostaje wtedy proporcjonalnie wydłużony).

URLOP WYCHOWAWCZY

- Jest bezpłatny, a jego celem jest sprawowanie bezpośredniej opieki nad dzieckiem.
- Wynosi maksymalnie 36 miesięcy (z czego jeden rodzic może wykorzystać maksymalnie 35 miesięcy).
- Wykorzystany może być jednorazowo lub w częściach (maksymalnie 5) do roku, w którym dziecko kończy 6 lat.
- Jest to okres, podczas którego pozostajesz ubezpieczona, czyli odprowadzane są składki emerytalne, rentowe oraz zdrowotne.
- **Możesz pracować** na umowę zlecenie, o dzieło lub kontynuować własną działalność gospodarczą. Możesz nawet podjąć umowę o pracę u swojego lub innego pracodawcy (w wymiarze maksymalnie 1 etatu). Możesz także skrócić swój wymiar czasu pracy do minimum ½ etatu i pracodawca musi taki wniosek uwzględnić.
- Osoby prowadzące własną działalność gospodarczą również mogą korzystać z urlopu wychowawczego. W tym celu muszą złożyć do ZUS w ciągu 7 dni od daty zakończenia prawa do zasiłku macierzyńskiego **Druk UE-1**. Wówczas nie mogą prowadzić działalności gospodarczej, jednak są w pełni ubezpieczone przez okres do 3 lat. Warunkiem jest to, aby okres osobistej opieki nad dzieckiem nie został przerwany.

Podczas korzystania z urlopów macierzyńskiego, rodzicielskiego i wychowawczego matce i ojcu przysługuje **ochrona przed rozwiązaniem stosunku pracy**, za wyjątkiem ogłoszenia likwidacji/upadłości pracodawcy, rozwiązania umowy o pracę z wyłącznej winy pracownika (tzw. zwolnienie dyscyplinarne), likwidacji stanowiska pracy (u pracodawcy zatrudniającego powyżej 20 pracowników), wypowiedzenia umowy przez pracownika, rozwiązania umowy za porozumieniem stron.

MAMY PRAWA W PRACY

- Po powrocie z każdego z urlopów, pracodawca ma obowiązek zatrudnić Cię na stanowisku równorzędnym lub innym za nie niższe wynagrodzenie.
- Pracownika opiekującego się dzieckiem do 4 roku życia nie wolno bez jego zgody zatrudniać w porze nocnej, w przerywanym systemie czasu pracy (np. przymusowa „przerwa” na lunch), w nadgodzinach oraz wysyłać w delegację. Z tego prawa korzysta tylko jedno z rodziców!
- **Jeśli jesteś zatrudniona powyżej 6 godzin dziennie** i karmisz dziecko piersią, przysługują Ci **dwie 30-minutowe przerwy** na karmienie. Możesz też, zamiast przerw, zaczynać lub kończyć pracę wcześniej o czas odpowiadający długości przysługujących Ci przerw. **Pracownicy zatrudnionej powyżej 4 godzin dziennie przysługuje jedna przerwa.** Przerwy udzielane zgodnie z wnioskiem pracownicy i podstawą do ich udzielenia jest jedynie jej oświadczenie.
- Pracownikowi opiekującemu się dzieckiem do 8 roku życia przysługuje również **zasilek opiekuńczy** na opiekę nad zdrowym dzieckiem (maksymalnie 60 dni w roku na oboje rodziców licząc łącznie z opieką nad chorym dzieckiem) w przypadkach, gdy niespodziewanie zamknięto żłobek, klub dziecięcy, przedszkole albo szkołę dziecka (na przykład z powodu awarii), zachorowała niania, która podpisała umowę uaktywniającą, albo zachorował dzienny opiekun dziecka. Zasiłek przysługuje także wtedy, gdy inspektor sanitarny podejrzewa, że dziecko jest nosicielem choroby zakaźnej i wydał decyzję o izolacji dziecka, rodzic dziecka, który do tej pory zajmował się dzieckiem, jest chory lub przebywa w szpitalu, matka z powodu porodu nie może opiekować się dzieckiem.
- Pracownikowi opiekującemu się dzieckiem do 14. roku życia przysługuje 16 godzin lub 2 dni **pełnopłatnej opieki nad dzieckiem** (można wykorzystywać godzinowo). Z tego prawa korzysta

tylko jedno z rodziców i oświadczenie, czy pracownik zamierza korzystać z tego urlopu godzinowo, czy odebrać go w pełnych dniach powinno być złożone najpóźniej przy składaniu wniosku o pierwszy urlop opiekuńczy.

- Pracownikowi opiekującemu się dzieckiem do 14. roku życia przysługuje **zasilek opiekuńczy w przypadku choroby dziecka** (maksymalnie 60 dni w roku na oboje rodziców), czyli tzw. L4 na dziecko (wynagrodzenie wynosi wtedy 80% podstawy wymiaru składki).

TATY PRAWA W PRACY

Ojciec dziecka posiada następujące prawa:

- Zwolnienie z pracy z tytułu urodzenia się dziecka - 2 pełnopłatne dni urlopu okolicznościowego.
- Urlop ojcowski - ojcu dziecka niezależnie od urlopu macierzyńskiego przysługuje do 2 tygodni urlopu ojcowskiego, podczas którego otrzymuje się 100% wynagrodzenia. Urlop ten wykorzystać można jednorazowo lub w 2 częściach do ukończenia przez dziecko 2. roku życia.
- Prawo do części urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego (tzw. urlop tacierzyński) - do 6 tygodni, jeśli kobieta nie wykorzysta przysługujących jej 20 tygodni.
- Urlop rodzicielski - zasady jego wykorzystania są takie same jak w przypadku matki dziecka.
- Urlop wychowawczy - zasady jego wykorzystania są takie same jak w przypadku matki dziecka.
- Możliwość obniżenia wymiaru czasu pracy.
- Zakaz zatrudniania ojca opiekującego się dzieckiem do lat 4 bez jego zgody w godzinach nadliczbowych.
- Możliwość wzięcia opieki nad matką dziecka w początkowym okresie połogu - tzw. L4 na kobietę.
- Możliwość wzięcia opieki nad dzieckiem, kiedy opiekująca się matka jest chora - jest to opisany wyżej zasilek opiekuńczy na opiekę nad zdrowym dzieckiem.

INNE ŚWIADCZENIA

W zależności od swojej sytuacji materialnej, stanu zdrowia dziecka i liczby dzieci, rodzic może liczyć także na inne świadczenia:

- zasiłek rodzinny wraz z dodatkami,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. **becikowe**,
- świadczenie opiekuńcze,
- Program Rodzina 500+,
- Karta Dużej Rodziny – system zniżek w wielu instytucjach i sklepach, np. muzea, baseny miejskie, kina, sklepy, teatry, ulgi w komunikacji publicznej i inne.
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” - określa szereg dodatkowych praw przysługujących kobietom w okresie okołoporodowym, dzieciom oraz osobom niepełnosprawnym. Więcej informacji można znaleźć na stronie:

www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/informator-za-zyciem

Aby uzyskać więcej informacji, najlepiej skontaktować się ze swoim Urzędem Gminy lub Ośrodkiem Pomocy Społecznej i zapytać o przysługujące Tobie świadczenia.

Jeśli potrzebna jest Tobie **pomoc prawna**, możesz uzyskać ją w specjalnych punktach na terenie miasta lub gminy. Adresów należy szukać na stronach starostwa powiatowego, a także na stronie:

www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl

FUNDACJA
Matecznik

Chcesz dowiedzieć się więcej?

Zapraszamy na stronę:

www.fundacjamatecznik.pl

Znajdziesz tam szereg publikacji
o tematyce praw w okresie okołoporodowym

Potrzebujesz pomocy prawnej?

Złamano Twoje prawa?

Napisz do nas:

kontakt@fundacjamatecznik.pl

Udzielamy bezpłatnego wsparcia
prawnego i psychologicznego